

Jaarverslag 2015

INHOUD

3 Terugblik op 2015

5 Eddy Jadot, s. j. (1930-2015)

6 Detentieproject

8 Bezoeken in de gesloten centra

11 Gezinsbegeleiding in de terugkeerhuizen

13 Up Together

14 Sensibilisering

15 JRS Belgium op het net

16 Spiritualiteit

17 Het team

18 Financieel

19 Slotwoord van de voorzitter

TERUGBLIK OP 2015

2015 zal in de Europese en Belgische annalen opgetekend worden als het jaar van de 'asielcrisis': zinkende boten, mensen op de vlucht, muren van prikkeldraad, tenten en schamele hutjes...

Binnen Europa

In het begin van 2014 konden veel mensenlevens gered worden dankzij de actie *Mare Nostrum* van de Italiaanse marine. Het bleek moeilijk te zijn om deze menselijke koers te blijven varen! Aan het begin van 2015 nam het agentschap Frontex, met operatie *Triton*, de fakkel over. Het vervolg was ontgoochelend. De actie van Frontex was vooral gericht op de bescherming van de buitengrenzen en minder op de hulpverlening op zee. Meer mensen moesten verdrinken en de Middellandse Zee moest nog meer een zeegrav worden vooraleer Europa eindelijk in actie schoot. De reactie bestond uit oorlogstaal aan het adres van de mensenhandelaars, die profiteren van de kwetsbaarheid van de vluchtelingen. Wat al Europa zijn pijlen richtte op de onrechtvaardige kloof tussen Noord en Zuid en aan de conflicthaarden die aan de basis liggen van gedwongen migratie.

De onmacht van de Europese Unie om beslissingen te nemen – en om haar beslissingen te laten gelden – is verontrustend. Van de 160.000 asielaanvragers die Italië en Griekenland bereikten, werden er in 2015 amper 500 overgebracht naar andere landen in de Unie. De nationale grenzen worden geleidelijk weer barrières, met op termijn misschien wel de opheffing van de Schengenzone tot gevolg. In dat opzicht is de enige verrassing en het enige teken van hoop de volhardende houding geweest van Angela Merkel, die een wilskrachtige poging deed om Duitsland open te houden voor asielzoekers. Dit had een politiek isolement tot gevolg dat haar fataal kan worden.

© Darin Zammit Lupi / JHS Europe

“Wij zijn broeders en zusters van elkaar.”

*Samen leven met de vluchtelingen en migranten, onze broeders en zusters
Verklaring van de bisschoppen
van België, 2015*

In België

Het aantal asielzoekers in 2015 (35.000) is uiteindelijk lager dan de instroom die volgde op de oorlog in Kosovo in 2000 (40.000). Toch waren we getuige van een pijnlijk schouwspel rond de registratie van de asielaanvragen. De aanleiding hiervoor? Eerst en vooral opeenvolgende beslissingen van onze overheden om de opvangcapaciteit geleidelijk te verminderen,

terwijl in heel Europa het aantal asielaanvragers in de laatste vijf jaar is geëxplodeerd. Ten tweede de weigering van de Dienst Vreemdelingenzaken om meer dan 250 asielaanvragen per dag te behandelen terwijl men in andere landen tot vijf keer meer kan verwerken... Intussen ontwikkelde zich in het Maximiliaanpark **een sterk burgerinitiatief gesteund door de verenigingssector**, in het bijzonder door Dokters van de Wereld. Actieve burgers sprongen in de bres en eisten dat de overheid haar verantwoordelijkheid zou opnemen. We stelden vast dat de povere respons van de Belgische staat de kwaliteit van het onthaal terugbracht tot de minimale humanitaire normen, ver onder de garanties die voorzien zijn in de Richtlijn “Onthaal”.

De inspanning van Fedasil om de opvangcapaciteit in België te verdubbelen van 16.000 tot 32.000 plaatsen, onder andere dankzij de maximale inzet van partnerorganisaties, verdient alle lof. Caritas Internationalis verdient hier een speciale vermelding. Het was ook een primeur dat de hulp van de private sector ingeroepen werd. Deze samenwerking moet nog verder geëvalueerd worden. Toch blijft het eindresultaat onvoldoende. De massa-opvang, die vaak haastig wordt opgedrongen aan lokale overheden, veroorzaakt veel angst bij de bevolking. En erger nog, de diensten die gespecialiseerd zijn in de opvang van niet-begeleide minderja-

rige asielzoekers (MENA) dreigen te bezwijken onder de constant groeiende instroom van jongeren.

We vermelden tenslotte de sterke mobilisatie van de Kerk in België. Paus Franciscus gaf de toon aan, door iedere parochie en iedere gemeenschap uit te nodigen vluchtelingen op te vangen. De christenen hebben zijn oproep gehoord. Onze bisschoppen hebben hen daarin aangemoedigd in een geëngageerde brief met de betekenisvolle titel: *Samenleven met vluchtelingen en migranten, onze broeders en zusters*.

Bij JRS Belgium

Bij dit grimmige plaatje zou men zich kunnen voorstellen dat JRS Belgium werd meegEZOGEN door de algemene neerslachtigheid. Eerlijk gezegd hebben we daar geen tijd voor gehad. We waren volop bezig met bezoeken aan gedetineerden in de gesloten centra en aan gezinnen in de terugkeerhuizen, met het hervormen van de *Transitgroep*, die alle geaccrediteerde bezoekers van detentiecentra verenigt, en met de start van het gastvrijheidsproject *Up Together*. Die opstart viel dan weer samen met de lancering van onze nieuwe website. Het jaar 2015 was ook de gelegenheid om de talrijke samenwerkingsverbanden op het

terrein die Caritas en JRS Belgium verenigen vaste vorm te geven in een institutioneel partnerschap: beide organisaties zijn nu vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van de andere.

De onthaalcrisis van 2015 heeft iedereen sterk getroffen. Ze heeft mensen wakker geschud, hen aangezet tot vrijwillige inzet en tot giften... We hebben ons soms afgevraagd welke koers te varen te midden van deze ontelbare impulsen van buitenaf: hoe kunnen we de uitzonderlijke ervaring die we hebben opgebouwd tijdens de bezoeken, omvormen tot een beter en warmer pleidooi voor de rechten van de vluchtelingen? Hoe kunnen we nog meer families en gemeenschappen aanzetten om zich gastvrij op te stellen en de grenzen te slopen? En op een prozaïsch niveau, hoe kunnen we tegemoet komen aan de administratieve en communicatieve eisen die deze taken vergen?

Deze vraagstelling moet leiden tot een verbreding en een verdieping van onze inzet. Dat is het mooie programma dat ons te wachten staat in 2016.

Baudouin Van Overstraeten
Directeur JRS Belgium

EDDY JADOT, S. J. (1930-2015)

Uitgerekend op zaterdag 20 juni, Wereldvluchtelingendag, namen we dit jaar in de Sint-Jan-Berchmanskerk in Etterbeek afscheid van pater Eddy Jadot SJ, stichter van JRS Europe en JRS Belgium. Pater Jadot, die de laatste jaren van zijn leven woonde in het Jezuïetenhuis *La Colombière*, boven de kantoren van JRS, verblijdde ons regelmatig met een bezoekje. Zo bleef hij vanop een afstand betrokken bij het wel en wee van JRS Belgium.

Geboeid door hoe hij als 85-jarige Jezuïet terugblikte op de oprichting en de bezieling van JRS, nodigde onze

communicatieverantwoordelijke hem in het voorjaar uit voor een interview. Ook al speelde de leeftijd hem parten, toch ging hij dankbaar op deze uitnodiging in. In drie korte gesprekken wisselden heldere en begeesterde antwoorden zich af met momenten van zoeken naar woorden, jaartallen en namen.

Vanuit zijn jarenlange ervaring wierp pater Eddy Jadot een warme blik op de drie pijlers die JRS wereldwijd grondvesten: vergezellen, dienen en verdedigen. Hij benadrukte hoezeer deze drie samen horen en hoe ze het werk van Jesuit Refugee Service krachtig maken. Zijn woorden blijven ons inspireren.

Vergezellen *"Jesuit Refugee Service staat vluchtelingen bij als tochtgenoten. We verwelkomen hen vrijblijvend en met veel warmte: Kom, we gaan samen op weg."*

Dienen *"Dienen is het welzijn en de verlangens van vluchtelingen vertegenwoordigen en hen verschillende soorten diensten verlenen."*

Verdedigen *"JRS bezoekt niet alleen mensen, maar neemt het op voor wie ze zijn, wat ze hebben, wat ze eisen, wat ze betreuren, wat ze verwachten. JRS werkt ook op het niveau van hen die beslissingen nemen van een fundamenteel juridische aard, op het vlak van Mensenrechten,... Verdedigen betekent hun rechten doen gelden."*

Eddy Jadot, s.j.

DETENTIEPROJECT

Detentie

Trouw aan de historische missie van JRS Belgium in detentie zochten onze geaccrediteerde bezoekers antwoorden op **ondersteuningsvragen van gedetineerden in de gesloten centra** van Brugge, Merksplas, Vottem en Steenokkerzeel en in de terugkeerhuizen in Beauvechain, Sint-Gillis-Waas, Tielt, Tubize, Zulte.

Detentie van buitenlanders is een administratieve maatregel, die genomen wordt door de Dienst Vreemdelingenzaken. Mensen zonder papieren worden met het oog op een gedwongen uitwijzing gedetineerd in gesloten centra. DVZ sluit daar ook asielaanvragers op die aan de grens aangehouden worden, veelal op de luchthaven. Families met minderjarige kinderen worden in terugkeerhuizen geplaatst.

Begeleiding

In deze plaatsen van uitsluiting is de voornaamste taak van onze bezoekers het begeleiden van gedetineerden en het simpelweg aanwezig zijn. Hun werk bestaat in de eerste plaats uit **actief luisteren**. De bezoeker probeert de gedetineerde ook precieze informatie te geven over zijn rechten en over de procedures die op hem of haar betrekking hebben. Tenslotte kan de bezoeker, indien gewenst, een brugfiguur zijn tussen de gedetineerde en de buitenwereld: de familie, de advocaat, de dokter, de administratie...

Als de gedetineerde vooral nood heeft aan gesprek, kan de geaccrediteerde bezoeker een **vriendschappelijk bezoek** aanbieden. Een tiental vriendschappelijke bezoekers van JRS Belgium hebben in de verschillende gesloten centra bezoeken gebracht aan gedetineerden. In 2015 volgden de geaccrediteerde en vriendschappelijke bezoekers vier vormingsdagen waarin ze terugblikten en ervaringen uitwisselden over een welbepaald thema, zoals interculturele communicatie of het beroepsgeheim.

De Transitgroep

JRS Belgium speelt een actieve rol in de coördinatie van het platform transitgroep, dat om de 6 weken samenkomt. Dit platform brengt de bezoekers van APD, Caritas International, CIRE, Point d'Appui en Vluchtelingenwerk Vlaanderen samen. Dankzij een **actieve uitwisseling van informatie en ervaringen** kunnen deze verenigingen gemeenschappe-

lijk politieke actie ondernemen om de rechten van de gedetineerden te verdedigen. De expertise van het Belgisch Comité voor Hulp aan Vluchtelingen, de operationele partner van UNHCR in België, alsook die van Myria,, het Federaal Migratiecentrum, zijn daarbij zeer

waardevol. In 2015 vormden deze thema's de prioriteiten van de Transitgroep: scheiding van families en juridische bijstand aan gedetineerden.

In cijfers:

- ▶ Tijdens **152** bezoekdagen in de gesloten centra begeleidden we in totaal **572** personen met één of meerdere gesprekken verspreid over enkele maanden.
- ▶ Het team van **9** vriendschappelijk bezoekers bracht dit jaar in totaal **135** bezoeken aan **44** gedetineerden.

BEZOEKEN IN DE GESLOTEN CENTRA

Focus op Merksplas

Het CIM

Het *Gesloten Centrum voor Illegalen* te Merksplas (CIM), is gelegen in de Antwerpse Kempen vlakbij Turnhout. Het is, zeker met het openbaar vervoer, minder goed bereikbaar dan de andere gesloten centra. Hierdoor worden gedetineerden extra geïsoleerd van de buitenwereld. Het centrum had in 2015 een capaciteit van ongeveer 95 plaatsen, verspreid over twee gebouwen. Er worden uitsluitend mannen opgesloten. Zij zitten voornamelijk in een uitwijzingsprocedure, maar er bevinden zich ook meer en meer asielzoekers. In deze laatste groep zien we steeds meer mensen die nog maar recent in België zijn aangekomen. Ze werden gearresteerd nog voor ze de kans kregen om een asielaanvraag in te dienen.

Renovatiewerken

Blok III was het overgrote deel van het jaar gesloten voor renovatiewerken. De werken waren eind 2015 voltooid. Het blok werd vervolgens in aanwezigheid van staatssecretaris Francken officieel geopend. Blok I, waar de gedetineerden nog in grote slaapzal verbleven, werd gesloten. De infrastructuur is nu merkelijk verbeterd. Er zijn een aantal mooie ruimtes voor activiteiten voorzien zoals een vernieuwde fitnessruimte, een zaal waar films kunnen geprojecteerd worden en een crearuimte. In de leefvleugels zijn voldoende gespreksruimtes voorzien, waar de bezoekers in alle rust gedetineerden kunnen spreken. Sinds kort is er ook televisie aanwezig in alle kamers. Maar ondanks de vernieuwingen is de aanblik van Blok III zeer gelijkend met die van een gevangenis. Het is zodanig heringericht dat een optimale beveiliging en toezicht mogelijk zijn. Het geeft de gedetineerden nog meer een gevoel als criminelen behandeld te worden. **Verbeterde materiële condities leiden niet altijd tot een beter welbevinden** bij de gedetineerden.

De aanwezigheid van JRS Belgium

Het jaar 2015 betekende een aanpassing in de organisatie van onze bezoeken. Sinds januari kregen we enkel toegang vanaf 12u 's middags. De Dienst Vreemdelingenzaken riep hiervoor logistieke redenen langs de zijde van de Dienst Vreemdelingenzaken in. Niettemin zijn we er toch in geslaagd om heel wat mensen te vergezellen, hen te informeren en voor hun rechten op te komen.

De eerste maanden van het jaar waren turbulent. Er waren geregeld interventies van de politie die met veel machtsvertoon op een onverwacht moment plaatsvonden. Deze acties lieten steeds een zware indruk na. Deze intense periode kende een dieptepunt met **het overlijden van Ben Amar Lamri, een Marokkaanse man**. Hij is uit zijn uitzichtloze situatie gestapt door zich van het leven te benemen in de slaapkamer. Medegedetineerden én personeel waren diep geschokt. De aanwezigheid van JRS werd in die periode ten zeerste geapprecieerd.

Personen in een kwetsbare situatie

We ondersteunden veel mensen die bijzonder pijnlijke situaties ondergingen. Heel wat **vaders werden van de rest van hun gezin gescheiden**. Soms bevond de moeder zich met de kinderen in een terugkeerwoning en konden we op beide fronten de nodige ondersteuning bieden. Vaak ontvangen vrouw en kinderen echter een verblijfsrecht maar is de gedwongen uitwijzing van de vader onafwendbaar. De rest van de familie blijft dan verweesd achter in België. We ontmoetten verschillende mensen die te kampen hadden met **zware medische en/of psychische problematieken**. Ook waren we getuige van **nutteloos lange detenties**. Zo gaf een man uit Benin aan dat hij vrijwillig wilde terugkeren, maar de Beninese auto-

riteiten weigerden mee te werken. De man werd uiteindelijk vijf maanden vastgehouden, voornamelijk in isolement, hetgeen men het “aangepaste regime” noemt. Uiteindelijk werd de man vrijgelaten en kon hij beroep doen op een plaats bij Fedasil.

Bezoeken van derden

JRS zette zich ook in om de situatie van de gesloten centra en van wat er zich afspeelt bekend te maken door personen en organisaties mee het centrum te laten bezoeken. In januari werden we vergezeld door Mark Butaye, de secretaris van *Pro Migrantibus*. In december was Eiri Ohtani, de regioverantwoordelijke van de *International Detention Coalition* op bezoek in Brussel. Zij was vooral geschokt over het feit dat

het **centrum veel gelijkenissen vertoonde met een gevangenis** en vergeleek het met de hoog beveiligde gesloten centra voor migranten in het Verenigd Koninkrijk. Daarnaast vond ze het ongepast dat de gedetineerden maar één uur per dag, steeds op dezelfde vastgelegde uren, bezoek kunnen krijgen van hun naasten.

Het medisch fonds

In 2015 trad het medisch fonds in werking. Een groep van elf vrijwillige artsen verbond zich ertoe personen in detentie met medische hulp te begeleiden. In totaal werd er 21 keer beroep gedaan op een arts. De meeste artsen komen uit het Brusselse. Hierdoor is er altijd wel iemand beschikbaar voor Caricole of het repatriëringscentrum 127bis. Voor de andere drie centra is het niet altijd eenvoudig iemand te vinden.

Gedetineerden doen vaak beroep op een externe arts uit onvrede met de behandeling van de medische dienst in het centrum, of omdat ze een tweede opinie wensen. Soms wenst een gedetineerde aan te tonen dat de detentie hun gezondheid schaadt, of dat de terugkeer naar het herkomstland nefaste gevolgen zou hebben voor hun gezondheidstoestand. De klachten waren veelal van psychische aard. In

de meeste gevallen constateerden de vrijwillige artsen dat de ernst van de medische problemen in het centrum inderdaad onderschat werd.

Het fonds is nu één jaar operationeel en we merken dat **het absoluut noodzakelijk is deze dienstverlening aan gedetineerden aan te bieden**. De stelling dat sommigen aan “medisch toerisme” doen, wordt voornamelijk onderuit gehaald door het feit dat de meerderheid van de aandoeningen pas in België ontdekt werden. Het fonds moet ons in de toekomst een beter beeld geven over het medisch en psychisch welbevinden van de gedetineerden. We doen dit in samenwerking met Dr. Michel Roland, professor emeritus aan de ULB.

In cijfers:

- Het medisch fonds liet de tussenkomst toe van **5** vrijwillige artsen die **21** gedetineerden bezochten in de gesloten centra.

GEZINSBEGELEIDING IN DE TERUGKEERHUIZEN

Toename van de bezoeken

In 2015 werden er aanzienlijk meer bezoeken afgelegd in de terugkeerhuizen. In de eerste helft van het jaar hebben de bezoekers maandelijks terugkerwoningen bezocht op elke locatie: Beauvechain, Sint-Gillis-Waas, Tubize en Zulte. Daarna kregen we van de Dienst Vreemdelingenzaken toestemming om elke plek tweemaal per maand te bezoeken.

Door de verviervoudiging van onze bezoekfrequentie, verkregen we een beter begrip van hoe gezinnen hun situatie ervaren. **Hierdoor veranderde onze kijk op dit “alternatief voor detentie”**. Gezinnen ervaren de transfer naar de terugkeerhuizen dikwijls als een strafmaatregel die hen veel stress en een gevoel van verlatenheid bezorgt. We kiezen daarom te hebben over een **alternatieve vorm van detentie**.

Afgesneden sociale contacten

Het terugkeerhuizenproject zou tot doel hebben de opsluiting van gezinnen met minderjarige kinderen te vermijden. Maar het Belgische model van “alternatieven voor detentie” ziet een

essentiële factor over het hoofd. In plaats van de gezinnen onder bepaalde voorwaarden in hun gebruikelijke omgeving te laten of ze op te vangen in de samenleving, **snijdt het verblijf in de terugkeerhuizen hun sociale contacten af**. Ze worden overgebracht naar een plaats die voor hen gekozen wordt, zonder enige band met de gemeenschap waar ze terecht komen. Gezinnen die gedwongen worden om terug te keren, worden dikwijls van de ene taalgemeenschap overgebracht naar de andere. Gezinnen die asiel aanvragen aan de grens, blijven afgezonderd en kunnen niet deelnemen aan de activiteiten die worden georganiseerd voor asielzoekers die op het grondgebied toekomen, zoals taalonderricht.

Een periode van onzekerheid

De tijd in de terugkeerhuizen is een bijzonder moeilijke periode. De gezinnen bevinden zich op een beslissend moment in hun migratietraject: voor sommigen eindigt het leven in België, terwijl anderen net aankomen. Ze weten niet wat hen te wachten staat als ze het terugkeerhuis verlaten. De onzekerheid maakt hen bang. Ze missen het dagelijks leven; ze missen hun vrienden en verwanten.

Ze wachten op het resultaat van beslissingen waarop ze geen enkele invloed hebben. Onder spanning en in **onzekerheid** moeten de ouders binnen een zeer kort tijdsbestek en zonder onafhankelijke informatiebronnen nadenken over hun toekomst: hoe gaan ze terugkeren naar hun land? Is het gevaar nog steeds alomtegenwoordig? Hoe gaan ze hun gezin voeden?

Scheiding van gezinnen

Het gaat meestal om éénuoudergezinnen en vooral om alleenstaande moeders. De aankomst in een terugkeerwoning gaat vaak gepaard met een scheiding binnen het gezin. Soms is de vader ondergedoken om niet te worden gearresteerd. In andere gevallen wordt hij vastgehouden in een gesloten centrum om te vermijden dat het gezin spoorloos zou verdwijnen. In zo'n kwetsbare situatie is het echter juist essentieel om kracht te putten uit **het samen-zijn als gezin**, des te meer omdat er geen enkele stelselmatige psychologische steun of gestructureerde activiteit is voor de ouders noch voor de kinderen. In combinatie met de eenzaamheid leiden al die uitdagingen tot spanning en frustratie, zowel tussen de ouders onderling, als tussen ouders en kinderen.

De begeleiding

Het personeel van de terugkeerhuizen is verantwoordelijk voor het begeleiden van de gezinnen, maar fungeert op de eerste plaats als "terugkeeramptenaren". Dit maakt het ontwikkelen van een echte vertrouwensrelatie problematisch. Bovendien moet het personeel continue bezig zijn met zaken als administratie, procedures, het tegemoetkomen aan gezondheidsbehoeften, maaltijdcheques, en trein- en buskaartjes om naar afspraken met de advocaat of het CGVS te gaan. Er blijft weinig tijd over voor een geïndividualiseerde begeleiding.

In die omstandigheden is de begeleiding door de bezoekers heel belangrijk. Als derde partij, die geen vertegenwoordiger is van de overheid, kunnen we met de gezinnen een sociale band opbouwen, ook al is die heel beperkt en kunnen we dikwijls geen oplossing bieden. Veelal zijn de bezoekers de enige personen met wie de

gezinnen kunnen praten over hun persoonlijke problemen. Samen kunnen ze denken aan strategieën om het hoofd te bieden aan de uitdagingen die hen te wachten staan.

Het begeleiden van kinderen is een grote uitdaging. In elk de vijf sites behalve Tubize kunnen de kinderen naar de lokale lagere school gaan waar ze met veel motivatie onthaald worden. Kinderen boven de twaalf jaar hebben amper toegang tot onderwijs. Alle kinderen hebben nood aan speciale begeleiding om opgewassen te zijn tegen het isolement en de onzekere toekomst die hun ouders gespannen en wanhopig maakt.

JRS wil alternatieven voor detentie ondersteunen en bijdragen aan het instellen van kwaliteitsnormen waardoor de terugkeerhuizen in België als dusdanig zouden kunnen worden erkend en ervaren.

In cijfers:

- ▶ JRS Belgium was **41** keer aanwezig in de terugkeerhuizen in Bevekom, Sint-Gillis-Waas, Tubeke en Zulte.
- ▶ In totaal begeleidde we **53** families met samen **110** kinderen.

UP TOGETHER

Een gastvrijheidsproject

Het Europees JRS-project *Communities of Hospitality* kreeg in 2015 in België vorm onder de naam *Up Together*. Met dit project wil JRS Belgium ondersteuning bieden aan migranten die door de Dienst vreemdelingenzaken vrijgelaten worden uit administratieve detentiecentra, zonder rechten noch statuut. Deze extreem kwetsbare en vergeten groep van gedwongen migranten en vluchtelingen kan om administratieve, humanitaire of medische redenen niet teruggestuurd worden naar hun land van herkomst. Ze worden op straat gezet, verzwakt en geïsoleerd door de opsluiting en worden als het ware **verplicht tot een leven in de clandestiniteit**.

Up Together nodigt families, alleenstaanden en gemeenschappen uit om samen met ons vrijwillig netwerken van solidariteit te vormen waarin aan deze mensen onderdak en begeleiding geboden wordt. *Up Together* werkt hiervoor samen met lokale organisaties die instaan voor de sociale, juridische en medische opvolging. *Up Together* wil mensen ruimte en tijd bieden om op adem te komen en hun kracht en waardigheid te hervinden. Zo worden ze weer in staat gesteld bewust keuzes te maken en hun migratieproject, hier of elders, terug in handen te nemen.

Een nieuwe projectverantwoordelijke

Aan de aanwerving van een projectverantwoordelijke voor *Up Together* in september 2015 gingen twee voorbereidende jaren vooraf. Onder meer een werkbezoek aan JRS Frankrijk in Parijs in juni 2015 en enkele **vruchtbare samenkomsten van een denkgroep met partnerorganisaties**, waren erg bepalend voor het uitdenken van het project. De *knowhow* en expertise die tijdens deze uitwisselingen naar boven kwam, werden vervolgens door de nieuwe projectcoördinator Philippe Spelaere vertaald naar de specifieke context en doelstellingen van *Up Together* in België. Voor de juridische, medische en sociale opvolging van de personen die in de netwerken verwelkomd zullen worden, heeft Philippe relevante sociale actoren aangesproken en met hen

onderhandeld over het kader van waaruit de verdere samenwerking zal vertrekken.

Het opzetten van de netwerken

De nieuwe website van JRS Belgium vormt de voornaamste toegangspoort voor *Up Together*. Via een deelnameformulier kunnen sympathisanten hun interesse kenbaar maken. In 2015 boden 110 mensen zich op deze manier aan voor het project. Een Nederlandstalige of Franstalige vrijwilliger nam telkens contact met hen op. Het opzetten van de lokale gastvrijheidsnetwerken is een proces dat grotendeels steunt op **de bereidwilligheid, de motivatie en de openheid van vrijwilligers**. In deze context hecht JRS Belgium veel belang aan het scheppen van een veilig kader en duidelijke procedures om hen te ondersteunen, maar ook om houvast en overzicht te bieden. Philippe stelt de werking van het project en het kader

voor tijdens informatievergaderingen. In het najaar van 2015 organiseerde hij vijf informatievergaderingen in de verschillende landsdelen. In totaal woonden 147 personen de vergaderingen bij. Wie effectief wenste deel te nemen, kon nadien een bevestigingsdocument insturen.

In december 2015 startte het **eerste lokale netwerk** te Brussel. Twee gemeenschappen en drie gezinnen boden zich aan om Flavia, een jonge dynamische Oegandese dame als eerste te onthalen. Na een installatievergadering waarin het kader en de rol van alle betrokkenen nog eens gepreciseerd werden, nam Flavia haar intrek bij het eerste onthalende gezin. Haar trajectbegeleider bracht haar wekelijks een bezoek. Hij vergezelde haar o.m. naar de sociale dienst van Caritas en hielp haar bij haar inschrijving voor Franse en Nederlandse taallessen.

In cijfers:

- ▶ In 2015 stelden **110** personen zich kandidaat voor het *Up Together* project door een deelnameformulier in te vullen op de website van JRS Belgium. **147** personen namen deel aan vijf informatievergaderingen.

SENSIBILISATIE

Nog nooit werd er zo dikwijls een beroep gedaan op ons team! Alle medewerkers van JRS Belgium moesten onze analyse op het terrein gaan uitdragen en informatie geven over onze actie – in totaal 20 keer, waarbij er bijna 1500 personen werden bereikt. En dan hebben we het nog niet over de speciale informatieavonden voor het *Up Together*-project.

Naar aanleiding van Wereldvluchtelingendag organiseerden we begin dit jaar samen met Caritas en Pro Migrantibus **bezoeken voor alle bisschoppen van België** aan een open of gesloten asielcentrum of een opvanginitiatief voor asielzoekers en migranten.

We werden onder meer uitgenodigd om onze getuigenis te brengen bij **religieuze gemeenschappen** (Clerlande, Hurtebise), in bisdommen (Doornik, opening van het jaar van de barmhartigheid in Mechelen), colleges (Sint-Jozef in Aalst, Christ-Roi in Ottignies), studentenkrin-

gen (CRU in Namen, studentenhuus Heverlee) en de twee jezuïetenprovincies (Provinciedag BSE en Ignatiusdag in Erpent). Een aantal meer structurele ontmoetingen verdienen een speciale vermelding: met 90 oversten van zowel Nederlandstalige als Franstalige apostolische religieuze congregaties, met de directeurs van de Vlaamse jezuïetencolleges en met de vertegenwoordigers van de oud-leerlingenverenigingen van de Franstalige jezuïetencolleges.

We deden verder ook veeleer **technische interventies**: een colloquium dat door *Défense des Enfants International* werd georganiseerd over het verbeteren van de controle op de plaatsen waar minderjarigen van hun vrijheid worden beroofd, een opleiding inzake *best practices* bij juridische hulp aan gedetineerden voor een vijftigtal pro-Deoadvocaten uit Brussel en een workshop op de Orbit-dag "Een gezin is een gezin, met of zonder papieren".

Van 13 tot 15 november 2015 begeleiden medewerkers van JRS Belgium een **bezinningsweekend over gastvrijheid** in het Centrum van Ignatiaanse Spiritualiteit La Pairelle. Aan dit weekend met als thema *'Ik was vreemdeling en jullie hebben me opgenomen'* (Mattheüs 25,35) namen twintig deelnemers deel. Het was een gelegenheid om het project *Up Together* voor te stellen. Nog eens zo'n zestig geïnteresseerden uit Namen en omgeving daagden hiervoor op.

In cijfers:

- ▶ In 2015 werden medewerkers van JRS Belgium in totaal **20** keer uitgenodigd om informatie te geven of een getuigenis te brengen over ons werk. We bereikten hiermee **1500** personen.

JRS BELGIUM OP HET NET

Het jaar 2015 betekende voor JRS Belgium een digitale ommekeer! Met nieuwe projecten zoals *Up Together* kon JRS Belgium niet achterblijven op het net. De asielcrisis die zich sinds de zomer van 2015 opdrong in het publieke debat, bevestigde eens te meer hoe belangrijk het is zichtbaar te zijn, meer te getuigen over ons werk en onze stem te laten horen binnen het maatschappelijk debat. Ook via de sociale media.

Onze langverwachte **nieuwe website** verscheen op 5 september 2015 online als nieuw visitekaartje van JRS Belgium. We werkten hiervoor samen met het Brusselse communicatiebureau *Vertige* en een fris team van vrijwilligers die de vertalingen naar het Frans, Nederlands en Engels verzorgde.

Sites zoals Google zoals Facebook, Bidden Onderweg en de websites van de Franstalige en Nederlandstalige Jezuïetenprovincies leidden in 2015 maandelijks gemiddeld 2000 bezoekers naar jrsbelgium.org. Ongeveer 2/3 van onze websitebezoekers bezocht het Franstalige gedeelte van de site, 1/3 het Nederlandstalige en een klein percentage het Engelstalig gedeelte dat pas in de loop van december online kwam.

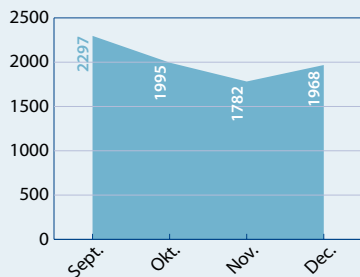
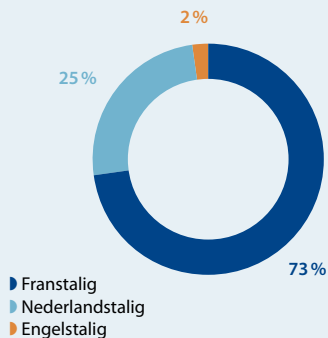
Op 23 oktober werd de **Facebookpagina van JRS Belgium** aangemaakt. Onze communicatieverantwoordelijke volgde samen met collega's van Franstalige Jezuïetenorganisaties een verdiepende vorming over het gebruik van de sociale media. De Facebookpagina biedt ons de ideale kans om een jonger en geëngageerd publiek te bereiken en vlotter in te spelen op de actualiteit. Op het einde van 2015 telde de Facebookpagina zo'n 140 volgers. De laatste twee weken van het jaar konden onze berichten in totaal meer dan 500 personen bereiken.

Ten slotte verscheen **de eerste editie van Up-Dates** op 18 december 2015! Deze digitale nieuwsbrief van het project *Up Together* houdt geïnteresseerden, vrijwilligers, verwelkomden en gastgemeenschappen en -gezinnen op de hoogte van gebeurtenissen en evoluties binnen de gastvrijheidsnetwerken. Deze eerste editie werd verzonden naar een honderdtal bestemmingen.

In cijfers:

Onze nieuwe website verwelkomde gemiddeld **2000** bezoekers per maand sinds september 2015.

Bezoekers

SPIRITUALITEIT

JRS Belgium werkte mee aan een *audio-retraite* van door het *Platform voor ignatiaanse spiritualiteit in de Lage Landen*, dat in Amsterdam gehuisvest is. Het initiatief – “Vandaag moet Ik in jouw huis verblijven” (Lucas 19,5) – wil inspiratie bieden aan mensen die begaan zijn met de vluchtelingencrisis. Zeven podcasts gaan in op telkens een ander aspect van het op de vlucht zijn en het verlenen van gastvrijheid. Er wordt gebruik gemaakt van Bijbelverzen, muziek – vaak gezongen door vluchtelingen – en vragen om het Bijbelverhaal in het eigen leven te laten binnenkomen. Geïnteresseerden kunnen deze podcasts beluisteren of downloaden op www.biddenonderweg.org/vluchtelingen.

* Kristóf Holvén

“Onze eerste zorg zal altijd onthaal zijn, ongeacht de persoon die aanklopt. Dat is de opdracht die wij ontvangen vanuit het evangelie. Onze eerste aandacht zal altijd de waardigheid van de persoon zijn die voor ons staat en die ons zegt: ‘Wij zijn broeders en zusters van elkaar.’ Op dit punt kunnen wij als kerk niet wijken. Nooit kunnen onze eerste vragen uitmonden in voorwaarden die anderen beangstigen of die uit angst voortkomen. Er kan geen sprake zijn van een ‘muur’ tussen de ander en mij, ook al verschillen we op bepaalde punten.”

Samen leven met de vluchtelingen en migranten, onze broeders en zusters

Verklaring van de bisschoppen van België, 2015

“De migranten gaan me bijzonder ter harte, omdat ik herder ben van een kerk zonder grenzen, die zich moeder van allen weet. Bijgevolg spoor ik de landen aan te komen tot een edelmoedige openheid, die in plaats van te vrezen dat de lokale identiteit wordt vernietigd, in staat is nieuwe culturele syntheses te bewerken.”

Paus Franciscus

De vreugde van het evangelie, nr. 210

HET TEAM

Er waren in 2015 minder veranderingen in het team dan in 2014. Het team telde vier halftijdse geaccrediteerde bezoekers voor de gesloten centra, waaronder twee vrijwilligers-, en twee halftijdse bezoekers aan de terugkeerhuizen. De functie van directie en administratie/

communicatie werden elk bezet door een 9/10-kracht. Philippe Spegelaere heeft in de helft van september het team vervoegd als voltijdse verantwoordelijke voor het project *Up Together*. Aude Nyirahakizimana, onze vrijwillige geaccrediteerde bezoekerster aan het gesloten

centrum van Vottem, heeft in december haar mandaat van twee jaar beëindigd. We zijn haar erg dankbaar omwille van de bijzonder menselijke 'touch' die ze aan haar missie in de gesloten centra gaf.

FINANCIEEL

In financieel opzicht was 2015 een schitterend jaar voor JRS Belgium.

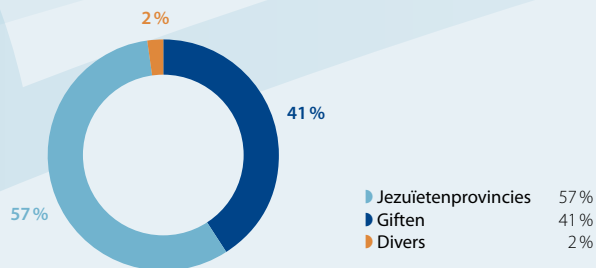
Aansluitend op onze vele openbare optredens tijdens de laatste vier maanden, ontvingen we een **echte toevloed aan schenkingen** (16.000 EUR ofwel iets meer dan drie keer het begrote bedrag!) van allerlei omvang en herkomst: van het kleinste tot het grootste, van particulieren, religieuze gemeenschappen, parochies, inzamelingen en zelfs van een spontaan georganiseerd kerstconcert ten voordele van JRS.

Bovenop de traditionele steun van de twee jezuïetenprovincies kregen we voor meer dan 30.000 EUR subsidies van privéinstellingen voor het *Up Together*-project.

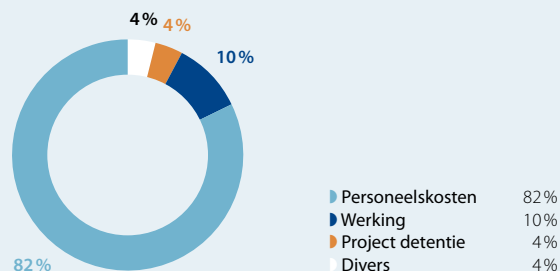
Aan de uitgavenzijde kent de loonmassa een lichte stijging, wat logisch is wegens de nieuwe loonaanpassing die in voege trad per 1 januari 2015 en onvermijdelijk omdat de aanwerving van de projectcoördinator van het *Up Together* in september niet was begroot. De algemene kosten en die van het project "detentie" zijn stabiel.

Dankzij de uitzonderlijke vrijgevigheid die ons te beurt viel, kunnen wij een overschot van 97.000 EUR voorleggen. Dit in tegenstelling tot het budget dat de AV voor 2015 had goedgekeurd, namelijk een deficit van bijna 20.000 EUR, waarmee we het loon van twee halftijdse bezoeksters voor de terugkeerhuizen konden financieren vanuit onze reserves.

Inkomsten JRS Belgium 2015

Uitgaven JRS Belgium 2015

SLOTWOORD VAN DE VOORZITTER

Mijn eerste gedachten gaan uit naar de duizenden vluchtelingen die, buiten hun weten om, het nieuws hebben gehaald in 2015. We zullen nooit genoeg hulde kunnen brengen aan de moed van deze vrouwen en mannen, die alles hebben achtergelaten om op zoek te gaan naar een betere toekomst, hoe onzeker die ook moge zijn.

We zullen nooit voldoende mededogen kunnen hebben voor deze duizenden kinderen die door een gevaarlijke en angstaanjagende exodus weggerukt werden uit hun huis en hun spel. Ze werden op brutale wijze in de wereld van de volwassenen geworpen.

De uitdaging die deze instroom van nieuwe vluchtelingen vormde, heeft het werk van onze bezoekers aan de gesloten centra niet fundamenteel veranderd. Hun capaciteit om te bezoeken is spijtig genoeg niet uitbreidbaar. Deze uitdaging heeft wel tot gevolg gehad dat JRS Belgium langs alle kanten werd overspoeld met vragen: door de verantwoordelijken van de jezuïetenprovincies, door onze bisschoppen, door religieuze gemeenschappen en natuur-

lijk ook door de burgergemeenschap. Onze organisatie kreeg informatie-aanvragen om de “asielcrisis” beter te begrijpen, aanvragen om onze projecten en onze organisatie toe te lichten, aanbevelingen over hoe we solidair konden zijn met de migranten en aanvragen om deel te nemen aan acties van burgers en verenigingen. Het jaar 2015 is ongelooflijk intens geweest en ik wens mijn oprechte dankbaarheid te uiten aan alle teamleden en aan de vele vrijwilligers, die van onschatbare waarde zijn.

De balans van dit jaar is indrukwekkend: JRS Belgium heeft het project van gastvrijheid *Up Together* opgestart. Via dit project worden vluchtelingen opgevangen die vrijgelaten werden uit een gesloten centrum maar die geen rechten of toekomst hebben in dit land. We hebben bijzondere aandacht besteed aan onze aanwezigheid in de terugkeerhuizen en hebben de hulp aan gedetineerden gediversifieerd. De directeur van onze organisatie heeft er persoonlijk voor gezorgd dat de banden met de verschillende balies zijn aangetrokken en

hij heeft op verschillende plaatsen het woord genomen en voordrachten gegeven. Aarzel niet om onze nieuwe internetsite www.jrsbelgium.org te raadplegen om hierover meer te vernemen.

Al deze inspanningen werden rijkelijk beloond met mensen die zich vrijwillig aanbieden om mee te werken en om financiële giften te doen. Ik wil al onze gulle gevers en al de instellingen die ons hun vertrouwen schenken alsook iedereen die ons heeft gesteund, van harte bedanken. Dankzij jullie steun kunnen we sereen nadenken over hoe we onze middelen kunnen versterken om de gedwongen vluchtelingen en migranten nog beter te begeleiden, dienen en verdedigen. De opdracht is heel groot. Trouw aan de ignatiaanse traditie, blijven we onderscheiden hoe we die acties kunnen kiezen die het meest vruchtbaar zijn. Dankzij uw steun en uw blijken van sympathie kunnen we deze tocht vol vertrouwen verderzetten.

Xavier Ortegat

Voorzitter van JRS-Belgium

CONCLUSIE

JESUIT REFUGEE SERVICE BELGIUM vzw

IBAN : BE40 5230 8069 3163 - BIC : TRIOBEBB

Voor een fiscaal attest (vanaf 40€) kunt u storten op de volgende rekening:
VZW Caritas International, Liefdadigheidsstraat 43, 1210 Brussel
IBAN: BE88 0000 0000 4141 BIC: BPOT BEB1,
onder vermelding van "P168JRS"

Si vous désirez recevoir ce rapport en français,
envoyez-nous un mail : info@jrabelgium.org

Maurice Liétartstraat, 31/9
1150 Brussel

Tel +32 2 738 08 18

Fax +32 2 738 08 16

E-mail info@jrabelgium.org

www.jrabelgium.org

